

## Promemoria

# Konsekvenser för kyrkans verksamhet av de nya bestämmelserna med anledning av Covid-19

---

## Promemorians huvudsakliga innehåll

Den reglering som syftar till att begränsa spridningen av det virus som orsakar covid-19 omfattar och påverkar Svenska kyrkans verksamhet. Det nya regelverkets konstruktion med en mer detaljerad och träffsäker reglering innebär att Svenska kyrkans verksamhet påverkas i än högre grad än tidigare.

Förordningen (2020:114) om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar (förbudsförordningen) började gälla den 12 mars 2020 och innebar att det blev möjligt att begränsa antalet deltagare vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, däribland gudstjänster och kyrkliga handlingar. Församlingarna har sedan den 24 november haft att förhålla sig till maxgränsen om 8 deltagare för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. För allmänna sammankomster för religionsutövning som hålls med anledning av dödsfall har dock gällt att högst 20 deltagare får samlas.

Riksdagen har den 8 januari 2021 beslutat om en ny lag (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (covid-19-lagen). Lagen innehåller huvudsakligen bemyndiganden för regeringen och myndigheter under regeringen samt för länsstyrelserna att, med hänsyn till behovet av smittskydd, inom en rad områden fatta beslut om begränsningar av olika slag. Den 8 januari 2021 utnyttjade regeringen sina i covid-19-lagen givna bemyndiganden på ett antal områden genom att fatta beslut om förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (begränsningsförordningen). Såväl lagen som förordningen trädde i kraft den 10 januari 2021.

De av regeringen initialt fattade besluten om begränsningar motsvarar, såvitt avser möjligheten att fira gudstjänst, i allt väsentligt det som redan tidigare gällde; Gudstjänst fick firas med högst 8 deltagare. Detta gällde även för kyrkliga handlingar förutom för begravningsgudstjänst som fick firas med högst 20 deltagare.

I samband med att regeringens plan för avveckling av restriktioner inleddes den 1 juni infördes bl.a. nya deltagartak för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Grundregeln är alltså 8 deltagare exklusive personal, och 20 deltagare exklusive personal vid begravningsgudstjänster. Under vissa förutsättningar kan dock fler deltagare vara tillåtet. Folkhälsomyndigheten har i samband med regeringens avvecklingsplan antagit nya föreskrifter och allmänna råd i syfte att beskriva förutsättningarna för när fler deltagare kan tillåtas.

Bestämmelsen i begränsningsförordningen som påverkar församlingarnas möjligheter att upplåta sina lokaler för t.ex. minnesstunder efter begravningsgudstjänster och borgerliga begravningsceremonier, likaså möjligheten att exempelvis ha fika efter dop eller bröllopsfester/middagar i kyrkans lokaler gäller

alltjämt. För upplåtelse av lokaler i dessa och liknande fall gäller således fortfarande att antalet deltagare på tillställningen inte får överstiga 8.

Det finns idag inte några beslut fattade som hindrar att kyrkor och begravningsplatser fortsatt hålls öppna för allmänheten. Församlingarna är dock skyldiga att vidta lämpliga åtgärder för att förhindra smittspridning. Verksamheten ska så långt möjligt bedrivas på ett sådant sätt att trängsel undviks och att människor kan hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra. I begränsningsförordningen uppställs dock krav på begränsningar vad gäller platser för kulturverksamhet såsom museer och konsthallar. I den mån församlingar bedriver sådan verksamhet finns således restriktioner att förhålla sig till. Beträffande visningar av kyrkorum och dylikt kan ledning för vad som utgör en smittsäker verksamhet hämtas ur restriktionerna som gäller för musei- och konsthallsverksamhet.

Församlingarna har att följa Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd, såväl vid anordnande av allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som vid andra aktiviteter som inte utgör allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar i lagens mening.

Vid upplåtelse av lokaler bör antalet närvarande regleras i avtal, som ett villkor för själva upplåtelsen.

Likaså bör tillhandahållandet av lokaler utan religiösa symboler, vid borgerliga begravningsceremonier, villkoras med krav på hur många närvarande som får vistas i lokalen.

## Innehåll

|          |   |          |
|----------|---|----------|
| <b>1</b> | <b>Covid-19-lagen</b> .....   | <b>4</b> |
| 1.1      | Syftet med lagen .....  | 4        |
| 1.2      | Enskildas skyldighet att begränsa smittspridning .....  | 4        |
| 1.3      | Verksamhetsutövares skyldighet att förebygga smittspridning .....                                   | 4        |
| 1.4      | Verksamheter/platser som enligt Covid-19-lagen kan bli föremål för<br>särskilda begränsningar ..... | 5        |
| 1.4.1    | Allmänna sammankomster och offentliga tillställningar .....   | 5        |
| 1.4.2    | Församlingens ansvar vid upplåtelse .....   | 10       |
| 1.4.3    | Platser för kultur- och fritidsverksamhet .....   | 11       |
| 1.4.4    | Platser för privata sammankomster .....   | 13       |
| 1.4.5    | Platser dit allmänheten har tillträde .....   | 15       |
| 1.4.6    | Övrigt .....  | 16       |

# 1 Covid-19-lagen

## 1.1 Syftet med lagen

Lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (covid-19-lagen) och förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (begränsningsförordningen) trädde i kraft den 10 januari 2021 och gäller till utgången av september 2021. Lagen gäller utöver smittskyddslagen (2004:168) och ordningslagen (1993:1617) vilket innebär att lagen kompletterar de angivna lagarna och har företräde i de fall samma fråga regleras i flera lagar.

Regleringen motiveras med att det är troligt att det under förhållandevis lång tid framöver kommer att behöva finnas föreskrifter om särskilda begränsningar som tar sikte på att motverka trängsel eller på annat sätt förhindra smittspridning. Ett syfte med covid-19-lagen är att ge utrymme för en mer detaljerad och träffsäker reglering än den som tidigare fanns i förbudsförordningen. Det har bedömts som ändamålsenligt att föreskrifter om krav på smittskyddsåtgärder ska kunna meddelas även på lägre normgivningsnivå än förordning. Erfarenheterna av pandemin visar att smittläget kan förändras snabbt, vilket kan göra det nödvändigt att införa nya begränsningar med kort varsel. Om åtgärderna försenas kan det leda till ytterligare smittspridning, med ökad belastning på sjukvården och fler dödsfall som följd. För att nya begränsningar ska kunna införas så snabbt som möjligt regleras i covid-19-lagen att de ska kunna beslutas av regeringen genom förordning och i vissa fall även av en myndighet genom myndighetsföreskrifter. I förarbetet prop. 2020/21:79 uttalas att det ligger nära till hands att i förordning ge ett sådant bemyndigande till Folkhälsomyndigheten. Bestämmelsen ger även utrymme för regeringen att bemyndiga t.ex. länsstyrelserna att meddela föreskrifter om särskilda begränsningar på regional nivå. Covid-19-lagen bemyndigar även Sveriges länsstyrelser att besluta om begränsningar i enskilda fall.

I förordningen har regeringen använt sig av sin befogenhet i covid-19-lagen och reglerat begränsningar av bland annat allmänna sammankomster och platser för privata sammankomster.

## 1.2 Enskildas skyldighet att begränsa smittspridning

I covid-19-lagen regleras inledningsvis (3 §) enskildas skyldighet att förebygga smittspridning. Dessa bestämmelser innebär att var och en så långt som möjligt ska vidta rimliga försiktighetsåtgärder för att skydda såväl sig själv som andra mot risk att smittas av sjukdomen covid-19. Vägledning om vilka åtgärder som enskilda bör vidta finns i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:12) om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m. Ytterligare vägledning finns i rekommendationer och information från Folkhälsomyndigheten, regioner och smittskyddsläkare. Samlad information finns på webbplatsen [www.krisinformation.se](http://www.krisinformation.se).

## 1.3 Verksamhetsutövares skyldighet att förebygga smittspridning

Vidare regleras i lagen verksamhetsutövares skyldighet att förebygga smittspridning (4 §). Den som bedriver eller ansvarar för sådan verksamhet som träffas av covid-19-lagens reglering av bland annat allmänna sammankomster, platser för kultur- och fritidsverksamhet och platser för privata sammankomster (se närmare om dessa

begrepp nedan) är enligt lagen skyldig att vidta lämpliga åtgärder för att förhindra smittspridning. Vidare ska verksamheten så långt möjligt bedrivas på ett sådant sätt att trängsel undviks och att människor kan hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra. Vägledning i fråga om vilka åtgärder som bör vidtas finns i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:12) om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m.

Bland de åtgärder som nämns i Folkhälsomyndighetens allmänna råd finns t.ex. att verksamheten sätter upp information till medlemmar, personal, kunder med mera, erbjuder digitala alternativ, erbjuder möjlighet att tvätta händerna med tvål och vatten eller erbjuder handdesinfektion, bestämmer ett maximalt antal personer som får vistas samtidigt i lokalen och anpassar öppettiderna.

Folkhälsomyndighetens grundläggande råd omfattar alla verksamheter och gäller utöver de särskilda begränsningar för t.ex. allmänna sammankomster som beskrivs nedan.

Församlingarna har även att följa de lokala allmänna råd som Folkhälsomyndigheten kan besluta om efter smittskyddsläkares rekommendation. För information om detta se Folkhälsomyndighetens webbplats samt [www.krisinformation.se](http://www.krisinformation.se).

## 1.4 Verksamheter/platser som enligt Covid-19-lagen kan bli föremål för särskilda begränsningar

I 5 § covid-19-lagen räknas de verksamheter och platser upp som kan bli föremål för särskilda begränsningar. De verksamheter och platser som kan bli föremål för begränsningar och som kan beröra Svenska kyrkans verksamhet utgörs av;

- allmänna sammankomster och offentliga tillställningar,
- platser för fritids- och kulturverksamhet vilka är öppna för allmänheten,
- platser för privata sammankomster samt
- platser dit allmänheten har tillträde.

Föreskrifter och beslut om särskilda begränsningar får enligt 6 § meddelas endast om det är nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. De får inte vara mer långtgående än vad som är försvarligt med hänsyn till faran för människors liv och hälsa. Föreskrifterna och besluten bör även utformas med beaktande av risken för smittspridning i olika typer av verksamheter och förutsättningarna för att i dessa verksamheter vidta åtgärder för att förhindra smittspridning.

### 1.4.1 Allmänna sammankomster och offentliga tillställningar

Begreppen allmän sammankomst och offentlig tillställning definieras i ordningslagen (1993:1617).

*Allmän sammankomst* definieras enligt 2 kap. 1 § ordningslagen på följande sätt:

Med allmän sammankomst enligt denna lag avses

1. sammankomster som utgör demonstrationer eller som annars hålls för överläggning, opinionsyttring eller upplysning i allmän eller enskild angelägenhet,
2. föreläsningar och föredrag som hålls för undervisning eller för att meddela allmän eller medborgerlig bildning,
3. sammankomster som hålls för religionsutövning,
4. teaterföreställningar, biograföreställningar, konserter och andra

sammankomster för att framföra konstnärligt verk, samt

5. andra sammankomster vid vilka mötesfriheten utövas.

För att en sammankomst skall anses som allmän krävs att den anordnas för allmänheten eller att allmänheten har tillträde till den eller att sammankomsten med hänsyn till de villkor som gäller för tillträde till den bör anses jämställd med en sådan sammankomst.

Bestämmelserna i denna lag om allmänna sammankomster gäller även om det vid en sammankomst förekommer mindre inslag av underhållning eller förströelse av annat slag än framförande av konstnärligt verk.

*Offentlig tillställning* definieras enligt 2 kap. 3 § ordningslagen på följande sätt:

Med offentlig tillställning enligt denna lag avses

1. tävlingar och uppvisningar i sport, idrott och flygning,
2. danstillställningar,
3. tivolinöjen och festtåg,
4. marknader och mässor, samt
5. andra tillställningar som inte är att anse som allmänna

sammankomster eller cirkusföreställningar.

För att en tillställning ska anses som offentlig krävs att den anordnas för allmänheten eller att allmänheten har tillträde till den.

En tillställning till vilken tillträdet är begränsat genom krav på inbjudan, medlemskap i en viss förening eller annat villkor är dock att anse som en tillställning som allmänheten har tillträde till, om tillställningen uppenbarligen är en del av en rörelse vars verksamhet uteslutande eller väsentligen består i att anordna tillställningar av detta slag. Detsamma gäller om tillställningen med hänsyn till omfattningen av den krets som äger tillträde, de villkor som gäller för tillträdet eller andra liknande omständigheter är att jämställa med sådan tillställning.

Det kan noteras att Svenska kyrkans församlingar håller i vart fall följande slags allmänna sammankomster:

- samlingar för religionsutövning
- bildande eller undervisande föreläsningar och föredrag
- konserter och andra sammankomster för att framföra konstnärligt verk
- sammankomster som hålls för överläggning, opinionsyttring eller upplysning i allmän eller enskild angelägenhet, exempelvis kyrkofullmäktiges sammanträden

Som allmän sammankomst i form av samlingar för religionsutövning räknas bl.a. kyrkliga handlingar och andra gudstjänster.

Antalet offentliga tillställningar som församlingar anordnar är sannolikt färre än antalet allmänna sammankomster. Vissa församlingar kanske inte anordnar några offentliga tillställningar alls. Det är dock viktigt att notera att begreppet offentlig tillställning även är en "slasktratt", eftersom begreppet också innefattar "andra tillställningar som inte är att anse som allmänna sammankomster". Sannolikt har därför många församlingar åtminstone några tillställningar som kan anses vara offentliga tillställningar.

Vid anordnande och planering av olika arrangemang, som innebär att människor, i olika syften, samlas är det därför viktigt att församlingen aktivt tar ställning till

huruvida arrangemanget uppfyller rekvisiten för allmän sammankomst eller offentlig tillställning.

Möjligheten att begränsa allmänna sammankomster och offentliga tillställningar regleras i 7 § covid-19-lagen. Uttrycken allmän sammankomst och offentlig tillställning har där samma innebörd som i ordningslagen.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som anordnar en sådan allmän sammankomst eller offentlig tillställning som omfattas av ordningslagen (1993:1617) ska vidta smittskyddsåtgärder. Sådana föreskrifter får innebära krav på

1. begränsning av antalet deltagare,
  2. minsta avstånd mellan deltagare med anvisade platser,
  3. begränsning av tiden för sammankomsten eller tillställningen,
- eller
4. andra åtgärder för att förhindra smittspridning.

Regeringen får, om andra smittskyddsåtgärder bedöms otillräckliga, meddela föreskrifter om att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte får hållas.

Med stöd av covid-19-lagen har regeringen, som nämnts ovan, också beslutat att anta den s.k. begränsningsförordningen. I begränsningsförordningen finns bestämmelser om begränsning av antalet deltagare vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som motsvarar de som tidigare fanns i den s.k. förbudsförordningen.

Det har inneburit att för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar har gällt en fortsatt deltagargräns på högst 8 deltagare. Ett undantag har dock gällt för allmänna sammankomster som hålls med anledning av dödsfall, dvs. begravningar för vilka en deltagargräns på 20 deltagare har varit aktuell.

Sedan den 1 juni har dock nya bestämmelser i begränsningsförordningen trätt i kraft. De nya bestämmelserna innebär i korthet att den som anordnar en allmän sammankomst eller offentlig tillställning ska begränsa antalet deltagare i lokaler och avgränsade områden eller utrymmen som anordnaren disponerar över på ett sätt som är säkert från smittskyddssynpunkt. Antalet deltagare som samtidigt besöker en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning får uppgå till högst 8 deltagare om sammankomsten anordnas inomhus. Dock får antalet deltagare uppgå till högst 50 om sammankomsten anordnas inomhus och deltagarna anvisas en sittplats. Antalet deltagare får uppgå till högst 100 om sammankomsten anordnas utomhus. Antalet deltagare får uppgå till högst 500 om sammankomsten anordnas utomhus och deltagarna anvisas en sittplats. Se 3 kap. 2 § begränsningsförordningen.

Därutöver gäller att den som anordnar en allmän sammankomst eller offentlig tillställning har att utforma lokaler, områden och utrymmen som anordnaren disponerar på ett sådant sätt att trängsel undviks och att deltagare kan hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra, och har att se till att in- och utpassage till lokaler, områden och utrymmen som anordnaren disponerar kan ske på ett sådant sätt att trängsel undviks. Se 3 kap. 3 § begränsningsförordningen.

Folkhälsomyndigheten har med anledning av de nya bestämmelserna antagit nya föreskrifter och allmänna råd, se Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. (HSLF-FS 2021:2). Av dessa följer enligt 8 § i föreskriften att den som anordnar en allmän sammankomst eller offentlig tillställning har att

- informera deltagare om hur smittspridning kan undvikas,
- erbjuda deltagare möjlighet att tvätta händerna med tvål och vatten eller erbjuda handdesinfektion,
- säkerställa att personalen eller funktionärer får adekvat information om hygienåtgärder för att förhindra smitta,
- skriftligt dokumentera de övriga smittskyddsåtgärder som verksamheten har vidtagit,
- följa upp de vidtagna smittskyddsåtgärderna, och
- hålla sig informerad om särskilda rekommendationer från Folkhälsomyndigheten och den regionala smittskyddsläkaren.

Beträffande allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som sker utan anvisad sittplats gäller att anordnaren ska beräkna det maximala antalet deltagare som samtidigt får vistas i lokalen, på det avgränsade området eller utrymmet, att anordnaren skriftligt ska dokumentera maxantalet och hur beräkningen av maxantalet har gjorts, att anordnaren tydligt ska anslå maxantalet, och att anordnaren ska säkerställa att maxantalet inte överskrids. Se 9 § i föreskriften.

Enligt 10 § i föreskriften ska maxantalet enligt 9 § beräknas på sådant sätt att varje deltagare inom varje avgränsat utrymme inomhus, ska kunna disponera minst 10 kvadratmeter av den tillgängliga ytan. Antalet deltagare får dock alltid uppgå till 8. Maxantalet på ett avgränsat område eller utrymme utomhus ska beräknas på ett sådant sätt att varje deltagare inom området eller utrymmet ska kunna disponera minst 5 kvadratmeter av den tillgängliga ytan. Antalet deltagare får dock inte vara fler än det som anges i begränsningsförelösningsordningen (8 inomhus och 100 utomhus).

När det gäller en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning med en anvisad sittplats ska anordnaren se till att sällskap ska kunna hålla ett avstånd om minst 1 meter i sidled samt framåt och bakåt från andra sällskap, och se till att antalet deltagare i ett och samma sällskap uppgår till högst fyra personer. Om ett sällskap uppgår till fler än fyra deltagare ska den som anordnar sammankomsten eller tillställningen dela upp sällskapet med högst fyra deltagare i varje. Antalet deltagare får dock inte vara fler än det som anges i begränsningsförelösningsordningen (50 inomhus och 500 utomhus).

Under förutsättning att sammankomsten planeras och utformas på ett sätt så att trängsel inte uppstår bör nattvardsgång kunna erbjudas vid gudstjänster med anvisade platser.

I begränsningsförelösningsordningen förtydligas att en allmän sammankomst som hålls för religionsutövning med anledning av dödsfall, oavsett kraven på anordnarens smittskyddsåtgärder i 3 kap. 2 § första och andra styckena i förelösningsordningen, dock alltid får ha 20 deltagare.

Vilka som avses med ordet deltagare kan variera beroende på vilken typ av allmän sammankomst det är fråga om. Enligt Polismyndighetens tillämpning av förbudsförelösningsordningen omfattar ordet deltagare som huvudregel de personer som samtidigt *besöker* en allmän sammankomst. Som deltagare räknas därför inte funktionärer, ordningsvakter, eller annan personal som tjänstgör på uppdrag av arrangören. Vid exempelvis en teaterförelösningsordning eller en konsert räknas således publiken som deltagare men däremot inte ensemblen eller de musiker som uppträder. När det gäller sammankomster för religionsutövning, t.ex. gudstjänster, anger Polismyndigheten på sin webbplats att religionsledare (såsom präster, imamer och rabbiner), kör, musiker, funktionärer m.fl. med en tydlig uppgift för den allmänna sammankomstens genomförande inte räknas som deltagare. Övriga som samlats för att ta del av religionsutövningen anses vara deltagare. Innebörden av begreppet



deltagare är avsedd att vara densamma även om maxtaket för antalet deltagare under vissa förutsättningar höjts. Reglerna får uttydas utifrån vad som faktiskt planeras för gudstjänsten och med största sannolikhet görs i de fall som inte är tydliga olika tolkningar i olika församlingar av hur begreppet deltagare ska förstås. Allmänt har en försiktighetsprincip vid tolkningen framhållits under pandemin och det har inte tillkommit något som ger anledning för församlingarna att omvärdera tidigare förståelse av begränsningarna och begreppet deltagare. Utifrån att bedömningen av vem som är att anse som deltagare måste göras i varje enskilt fall för att hänsyn ska kunna tas till alla relevanta omständigheter är det en fråga som församlingen har att ta ställning till. Ytterst ansvarig för att gudstjänsten (dvs sammankomsten) genomförs i enlighet med gällande regler är den präst som leder den och för församlingens verksamhet kyrkoherden.

Folkhälsomyndigheten har dock givits möjlighet att besluta om regionala lägre deltagartak. Denna begränsningsmöjlighet avser dock inte begravingar, se 3 kap. 6 § begränsningsförordningen.

**Då gudstjänster i Svenska kyrkan utgör allmänna sammankomster innebär det sagda att grundregeln är 8 deltagare exklusive personal, och 20 deltagare exklusive personal vid begravningsgudstjänster. Under vissa förutsättningar kan man dock vara fler deltagare, se ovan. Deltagarbegränsningarna utgör dock ett maxtak för antalet deltagare. Om en sammankomst hålls i exempelvis en mindre lokal kan därför anordnaren behöva begränsa deltagarantalet ytterligare till följd av kraven på smittskyddsåtgärder i begränsningsförordningen och Folkhälsomyndighetens föreskrifter. Samma resonemang gäller vid andra aktiviteter som räknas som allmänna sammankomster, exempelvis bildande eller undervisande föreläsningar och föredrag, konserter och andra sammankomster för att framföra konstnärligt verk, och sammanträden som är öppna för allmänheten m.m.**

Nedan följer en länk till Folkhälsomyndighetens tillsynsvägledning för verksamheter gällande covid-19-lagen som kan vara till hjälp vid tillämpning av de nya bestämmelserna.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/verksamheter/tillsynsvagledning-for-verksamheter/>

Kyrkostyrelsen har utfärdat nya riktlinjer för beslutsfattande under särskilda omständigheter för organ inom Svenska kyrkan. Riktlinjerna gäller för alla organ inom Svenska kyrkan och innebär avsteg från kyrkoledningens krav på fysisk närvaro på sammanträden:

<https://internwww.svenskakyrkan.se/Juridik%20och%20kyrkor%20c3%a4tt/beslutsfattande-under-sarskilda-omstandigheter>

Nya bestämmelser i kyrkoledningen reglerar även under vilka förutsättningar sammanträden kan ske på distans med utgångspunkt vid reguljära förhållanden:

<https://internwww.svenskakyrkan.se/Svenska%20kyrkans%20bestammelser/svkb-201907>

Länsstyrelsen utövar tillsyn över att begränsningsförordningen och andra föreskrifter som meddelats med stöd av covid-19-lagen följs. Inom ramen för tillsynen är det

möjligt för länsstyrelsen att besluta om förelägganden som får förenas med vite för det fall anordnaren inte följer begränsningsförordningens krav på deltagarbegränsningar. Polismyndigheten får ställa in eller upplösa en allmän sammankomst eller offentlig tillställning som hålls i strid med en föreskrift som har meddelats med stöd av covid-19-lagen.

#### **1.4.2 Församlingens ansvar vid upplåtelse**

När en annan, extern, aktör vill ha en aktivitet som uppfyller kriterierna för att vara en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning i församlingens lokaler och församlingen endast upplåter sina lokaler till denne, är det i stället den externa aktören som är anordnare och som ansvarar för att gällande regelverk följs. Församlingen bör i dessa fall, genom avtal med motparten/anordnaren, uppställa krav på en begränsning av antalet deltagare, som ett villkor för själva upplåtelsen. På så sätt har en ”extern” anordnare att förhålla sig till såväl förbudets krav som avtalets villkor, och församlingen har gjort vad den kan för att regelverket ska efterlevas

För aktiviteter som inte utgör allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar gäller Folkhälsomyndighetens allmänna råd. I Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m. HSLF-FS 2020:12 föreskriver Folkhälsomyndigheten att alla verksamheter i Sverige ska säkerställa att de vidtar lämpliga åtgärder för att undvika spridning av covid-19. Som exempel på sådana åtgärder nämns i ett allmänt råd att verksamheten t.ex. sätter upp information, markerar avstånd på golven, möblerar på ett sätt som skapar utrymme, erbjuder digitala alternativ, erbjuder möjlighet att tvätta händerna med tvål och vatten eller erbjuder handsprit och bestämmer ett maximalt antal personer som får vistas samtidigt i lokalen samt anpassar öppettiderna. Utöver verksamhetens ansvar åläggs dessutom var och en i Sverige ett personligt ansvar för att förhindra smittspridning.

För aktiviteter som inte utgör allmänna sammankomster och offentliga tillställningar bör skrivningen i det allmänna rådet, gällande skyldigheten att bestämma ett maximalt antal personer som får vistas i lokalen, användas som stöd för att begränsa antalet personer. På så sätt blir det möjligt att förhålla sig till covid-19-lagens och begränsningsförordningens krav även beträffande dessa aktiviteter.

Som upplåtare av lokaler till en extern anordnare beträffande aktiviteter som inte utgör allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar och som inte heller omfattas av andra begränsningar i covid-19-lagen och begränsningsförordningen, så som fallet är vid exempelvis upplåtelse av lokaler för privata sammankomster, kan församlingen därför med stöd av föreskriften och de allmänna råden besluta om begränsningar av hur många personer lokalen upplåts för.

Vid upplåtelse av Svenska kyrkans lokaler under sådana förhållanden bör församlingen reglera antalet personer genom att uppställa detta som krav i avtalet reglerande upplåtelsen. Församlingen ansvarar för att kravet efterlevs. Detta ansvar bör församlingen kunna fullgöra genom exempelvis informationsinsatser i förväg gällande såväl antalet närvarande personer som Folkhälsomyndighetens rekommendationer, samförstånd med den externa anordnaren, kontroll vid insläpp samt övrig kontroll över lokalerna.

### 1.4.3 Platser för kultur- och fritidsverksamhet

Begränsningar av platser för kultur- och fritidsverksamhet regleras i 8 § covid-19-lagen.

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som bedriver verksamhet på en plats för fritids- eller kulturverksamhet ska vidta smittskyddsåtgärder.

Sådana föreskrifter får innebära krav på

1. begränsning av antalet besökare,
2. begränsning av öppettider, eller
3. andra åtgärder för att förhindra smittspridning.

Regeringen får, om andra smittskyddsåtgärder bedöms otillräckliga, meddela föreskrifter om att platser för fritids- eller kulturverksamhet ska hållas stängda.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, troligen i första hand Folkhälsomyndigheten, får meddela föreskrifter om att den som bedriver verksamhet på en plats för fritids- eller kulturverksamhet ska vidta smittskyddsåtgärder.

Regeringen vidgår i propositionen att det inte finns något enkelt och entydigt sätt att definiera vad en plats för fritids- och kulturverksamhet är/kan vara;

”Det finns vissa författningstekniska svårigheter med att tydligt avgränsa vilka typer av verksamheter som bör kunna bli föremål för särskilda begränsningar med stöd av covid-19-lagen. En uttömmande uppräkningsrisker att utelämna verksamhetstyper som i ett senare skede visar sig medföra stora risker för smittspridning. Det framstår därför som ett bättre alternativ att låta regleringen omfatta alla platser för fritids- eller kulturverksamhet. För att bidra till ökad tydlighet anser regeringen att det i den tillfälliga lagen bör anges flera exempel på sådana platser: gym- och sportanläggningar, badhus, bibliotek, museer, djurparker och campingplatser.”

Det får antas att en del av det som församlingarna bedriver inom ramen för sin barn- och ungdomsverksamhet samt inom ramen för kulturverksamhet, t.ex. visning av kyrkor, faller in under definitionen.

**Sedan i mars regleras begränsningar av platser för kulturverksamhet i 4 kap. 1 § begränsningsförordningen. Begränsningarna rör den som driver verksamhet i form av museum eller konsthall och består i skyldigheter att begränsa antalet besökare, att utforma verksamhetslokaler på ett sätt så att trängsel undviks och att se till att in- och utpassage kan ske på ett sätt så att trängsel undviks. I Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. (HSLF-FS 2021:2) uppställs ytterligare krav, se 2 § i aktuell föreskrift.**

Begränsningar finns sedan tidigare även beträffande platser för fritidsverksamhet; för gym- och sportanläggningar och badhus. För det fall församlingar driver verksamhet i form av museer eller konsthallar påverkas således denna verksamhet. I övrigt saknas reglering av platser för fritids- och kulturverksamhet. För det fall det tillkommer ytterligare reglering på området kan denna, beroende på utformning, komma att påverka Svenska kyrkans barn-

och ungdomsverksamhet samt kyrkans kulturella utbud i stort. Beträffande visningar av kyrkorum och liknande verksamhet kan ledning och stöd för vad som utgör en smittsäker verksamhet hämtas ur restriktionerna som gäller för musei- och konsthallsverksamhet i begränsningsförordningen och Folkhälsomyndighetens föreskrifter HSLF-FS 2021:2, även om regleringen inte är bindande för denna typ av verksamhet. För att en smittsäker verksamhet ska anses föreligga regleras i begränsningsförordningen att den som driver verksamheten ska begränsa antalet besökare, utforma verksamhetslokaler så att trängsel undviks och se till att in- och utpassage sker på ett sätt så att trängsel undviks. Därutöver regleras i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd HSLF-FS 2021:2 att den som bedriver verksamheten ska beräkna maxantalet besökare, med vilket avses att varje besökare, inom varje avgränsat utrymme inomhus, ska kunna disponera minst 10 kvadratmeter av den tillgängliga ytan. Den som driver verksamheten ska även skriftligt dokumentera maxantalet och hur beräkningen gjorts, säkerställa att maxantalet inte överskrids, informera besökare om hur smittspridningen kan undvikas, erbjuda möjlighet att tvätta händerna och handdesinfektion, skriftligt dokumentera övriga smittskyddsåtgärder som vidtagits, följa upp vidtagna smittskyddsåtgärder, ge personalen adekvat information om hygienåtgärder för att förhindra smitta, och hålla sig informerad om särskilda rekommendationer från Folkhälsomyndigheten och den regionala smittskyddsläkaren.

Vid visningar av kyrkorum och beträffande allmänhetens tillträde till kyrkorummen har dock församlingarna att följa de restriktioner som följer av Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:12) om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m. se avsnitt 3.1 och 1.4.2.

#### **1.4.3.1 Verksamheter för barn och unga**

Regeringen beslutade den 4 februari 2021 att icke nödvändiga verksamheter som drivs av staten, regioner eller kommuner bör hållas fortsatt stängda. Regeringen framhöll dock att aktiviteter för barn och ungdomar födda 2002 eller senare undantas. Idrotts-, fritids-, och kulturverksamhet som bedrivs av offentliga aktörer för barn och ungdomar födda 2002 eller senare ska fortgå i möjligaste mån, dock under förutsättning att Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd följs. Länsstyrelsen i Dalarna har inom ramen för sin samordnande tillsynsfunktion därutöver uttalat att om barn- och ungdomsverksamheten i Svenska kyrkans regi har religionsutövning som syfte omfattas denna verksamhet av regleringen i 3 kap. 1 § begränsningsförordningen avseende allmänna sammankomster i form av sammankomst för religionsutövning. Om verksamheten har ett annat syfte, exempelvis social gemenskap, omfattas inte verksamheten i sig av pandemilagens regelverk och därför inte heller av länsstyrelsernas tillsyn. För sådan verksamhet gäller dock att Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd ska efterlevas. Vissa lokaler, t.ex. badhus och idrottshallar, omfattas dock i sig av pandemilagen. Om verksamheten bedrivs i en sådan lokal krävs därför att de regler som ansvariga för den anläggningen fastställt hör samman. Vad gäller vuxnas aktiviteter bör en bedömning göras av om dessa lever upp till kriterierna för att utgöra en allmäns sammankomst eller offentlig tillställning och restriktivitet bör råda. Därutöver ska Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd följas, se avsnitt 1.3 och 1.4.2. Sedan den 1 juni gäller enligt Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd

om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m. (HSLF-FS 2020:12) utöver detta att föreningar som bedriver idrotts-, kultur- eller fritidsaktiviteter när det är möjligt håller träningar och andra aktiviteter utomhus, minimerar antalet personer som närvarar samtidigt eller på annat sätt undviker trängsel, endast genomför matcher och tävlingar i mindre omfattning, och endast genomför mindre läger och cuper.

#### 1.4.4 Platser för privata sammankomster

Begränsningar av platser för privata sammankomster regleras i 11 § covid-19-lagen.

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att smittskyddsåtgärder ska vidtas av den som, inom ramen för en verksamhet som bedrivs yrkesmässigt, använder eller, direkt eller indirekt, upplåter en lokal, ett område eller ett utrymme för en tillställning eller någon annan liknande privat sammankomst. Sådana föreskrifter får innebära krav på

1. begränsning av antalet deltagare,
2. begränsning av tiden för sammankomsten, eller
3. andra åtgärder för att förhindra smittspridning.

Regeringen får, om andra smittskyddsåtgärder bedöms otillräckliga, meddela föreskrifter om förbud mot sådan användning och upplåtelse som avses i första stycket.

Första och andra styckena gäller inte i fråga om sådana serveringsställen som avses i lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen.

Regleringen omfattar tillställningar och andra privata sammankomster. Med detta avses t.ex. middagar, födelsedagsfester och studentfester. Regleringen avses dock inte omfatta alla slags privata sammankomster utan tar sikte på sammankomster som äger rum i lokaler som har hyrts eller lånats för ändamålet och träffar den som inom ramen för en yrkesmässigt bedriven verksamhet använder eller, direkt eller indirekt, hyr ut/lånar ut sådana lokaler. Innebörden av kravet på yrkesmässighet är att verksamheten ska bedrivas regelbundet och varaktigt samt att den ska ha viss omfattning. Däremot krävs inte att verksamheten ska bedrivas i vinstsyfte. Kravet på att verksamheten bedrivs yrkesmässigt innebär inte att användningen eller upplåtelsen som sådan måste vara yrkesmässig. Regeringen anför i propositionen att även en lokal som endast några gånger per år hyrs ut träffas av regleringen.

I begränsningsförordningen finns närmare reglerat vad som gäller för platser för privata sammankomster. I 6 kap. 1 § anges bl.a. att den som inom ramen för en verksamhet som bedrivs yrkesmässigt, använder eller, direkt eller indirekt, upplåter en lokal, ett område eller ett utrymme inomhus för en tillställning eller någon annan liknande privat sammankomst, får endast använda eller upplåta lokalen, området eller utrymmet till en sammankomst med högst 8 deltagare.

Det är den som yrkesmässigt använder eller upplåter lokalerna eller andra utrymmen som har att se till att de inte används eller upplåts till en tillställning eller någon annan liknande privat sammankomst som har fler än 8 deltagare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, i första hand mest troligt Folkhälsomyndigheten, får meddela föreskrifter om att den som använder eller upplåter en lokal, ett område eller ett utrymme ska vidta smittskyddsåtgärder. Bestämmelsen ger även utrymme för att bemyndiga t.ex. länsstyrelserna att meddela föreskrifter om särskilda begränsningar på regional nivå.

Länsstyrelsen utövar tillsyn. Inom ramen för tillsynen är det möjligt för länsstyrelsen att besluta om förelägganden vilka får förenas med vite för det fall verksamhetsutövaren inte följer begränsningsförordningens krav på högst åtta deltagare.

**För Svenska kyrkans del påverkas möjligheten att upplåta lokaler för tillställningar och liknande privata sammankomster. Minnesstunder efter begravningar och borgerliga begravningsceremonier omfattas av begränsningen, likaså möjligheten att exempelvis ha fika efter dop eller bröllopfester/middagar i kyrkans lokaler. För upplåtelse av lokaler i dessa och liknande fall gäller att antalet deltagare inte får överstiga åtta.**

**Det finns för närvarande en remiss ute angående lättnader i deltagarbegränsningar för platser för privata sammankomster. Fram till dess en ändring av bestämmelsen trätt i kraft gäller dock att upplåtelse av platser för privata sammankomster bara får ske om sammankomsten är till för högst 8 personer.**

#### *Särskilt om tillhandahållande av lokal för borgerliga begravningsceremonier*

En borgerlig begravningsceremoni utgör till skillnad från en begravningstjänst inte en allmän sammankomst enligt definitionen i 2 kap. 1 § ordningslagen. En borgerlig begravningsceremoni omfattas därför inte heller av den bestämmelse i 3 kap. 2 § fjärde stycket, tidigare 3 kap. 1 § andra stycket, begränsningsförordningen som anger att en allmän sammankomst som hålls för religionsutövning med anledning av dödsfall får ha högst 20 deltagare.

Enligt 6 kap. 1 § begränsningsförordningen får den som använder eller upplåter en lokal för en tillställning eller annan liknande privat sammankomst, endast använda eller upplåta lokalen till en sammankomst med högst 8 deltagare. Begravningshuvudmännen inom Svenska kyrkan har enligt lag (9 kap 6 § begravningslagen) en skyldighet att tillhandahålla en lokal för begravningsceremoni utan religiösa symboler. Begravningslagen anger emellertid inte något lägsta antal personer som måste kunna rymmas i lokalen. Med hänsyn till förtydligandet av begränsningsförordningen, se 6 kap. 1 § andra stycket begränsningsförordningen, som tillkom under våren, blir det tydligt att kravet på deltagarbegräsning enligt bestämmelsen inte gäller upplåtelse av platser för en begravningsceremoni

Svenska kyrkans församlingar har dock ett ansvar som verksamhetsutövare att bidra till en minskad smittspridning, vilket framgår av Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m. (HSLF-FS 2020:12), se avsnitt 1.3 och 1.4.2. Ett av de exempel på lämpliga åtgärder som Folkhälsomyndigheten nämner i sina allmänna råd är att verksamhetsutövaren ska bestämma ett maximalt antal personer som får vistas samtidigt i en lokal.

**Med hänsyn till det sagda är det rimligt att begravningshuvudmännen, vid tillhandahållande av lokal för begravningsceremoni utan religiösa symboler, vid borgerliga begravningsceremonier, begränsar antalet deltagare i**

**begravningsceremonin till 20 deltagare, dock under förutsättning att lokalerna medger detta. På det sättet kommer också alla begravningar att behandlas lika oavsett om de sker inom ramen för Svenska kyrkans ordning eller rör en borgerlig ceremoni. Det ansvar som ankommer på huvudmannen dvs. verksamheten möjliggör således begränsningar vad gäller antalet människor som får vistas i lokalen och upplåtelsen kan villkoras. För det fall villkoret inte accepteras får ett överklagbart beslut fattas.**

**Nu när deltagarantalet för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar under vissa förutsättningar tillåts att öka är det rimligt att begravningshuvudmännen i linje med detta, förutsatt att det sker på ett smittsäkert sätt utifrån lokalens och verksamhetens förutsättningar där ledning för vad som är smittsäkert kan hämtas i begränsningsförordningen och i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd HSLF-FS 2021:2, medger ett högre antal deltagare i linje med vad som gäller för allmänna sammankomster och begravningar i Svenska kyrkans ordning (50 inomhus med anvisad sittplats). Om detta är möjligt är upp till varje huvudman att avgöra och det krävs en bedömning av förutsättningarna i varje enskilt fall.**

I enlighet med huvudmannens ansvar för hälsoskyddet enligt miljöbalken har huvudmannen såsom fastighetsägare det yttersta ansvaret för att uppställda villkor och reglering följs. Detta gäller såväl vid upplåtelse av den symbolbefriade lokalen till borgerliga begravningsceremonier som begravningsceremonier i andra trossamfunds ordning. Med beaktande av huvudmannens lagstadgade skyldighet att tillhandahålla lokalen regleras upplåtelsen normalt inte i ett avtal. Icke desto mindre bör anordnaren av begravningsceremonin i den symbolbefriade lokalen följa de villkor huvudmannen ställer.

Utöver huvudmannens ansvar för antalet närvarande i lokalen, kan huvudmannen och anordnaren av ceremonin vardera sägas ha ett ansvar, utifrån sitt perspektiv, för att uppfylla de allmänna råden från Folkhälsomyndigheten.

Vid all upplåtelse av lokaler, oavsett dess ändamål, bör anordnaren av arrangementet göras uppmärksam på sitt eget ansvar, så att denne agerar i enlighet med lagstiftningen för att förhindra smittspridning.

#### **1.4.5 Platser dit allmänheten har tillträde**

Covid-19-lagens reglering av platser dit allmänheten har tillträde finns i 12-13 §§.

I 12 § regleras en möjlighet för regeringen att meddela föreskrifter om förbud mot att samlas i ett sällskap av en viss storlek på platser dit allmänheten har tillträde.

Platser dit allmänheten har tillträde, definieras bl.a. i kamerabevakningslagen (2018:1200) och avser där bl.a. gator, torg, parker, butiker, banker, restauranger, biografier och badhus. Även bussar i allmän kommunikation och taxibilar har ansetts vara platser till vilka allmänheten har tillträde. Gemensamhetsutrymmen i flerfamiljshus anses däremot inte vara platser dit allmänheten har tillträde. Detsamma gäller många arbetsplatser, se prop. 2012/13:115.

Ett förbud mot att samlas i ett sällskap av viss storlek på platser dit allmänheten har tillträde är en mycket ingripande åtgärd, särskilt om gränsen för hur många personer som får samlas bestäms till ett lågt antal. Föreskrifter om ett sådant förbud får därför endast meddelas av regeringen och föreskrifterna ska, om det blir aktuellt, underställas riksdagens prövning inom en vecka.

I 13 § covid-19-lagen regleras även en möjlighet för regeringen eller den kommun som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om förbud mot att vistas i en park, på en badplats eller på någon annan liknande särskilt angiven plats, om det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel.

**För Svenska kyrkans del kan eventuellt kommande föreskrifter med stöd av bestämmelserna i 12 och 13 §§ få aktualitet då kyrkorum, begravningsplatser samt församlingshem kan betraktas som platser dit allmänheten har tillträde. Någon föreskrift om förbud med stöd av 12 eller 13 §§, som berör Svenska kyrkans verksamhet, har dock ännu inte fattats. Detta innebär att det idag inte finns något som hindrar att kyrkor och begravningsplatser fortsatt hålls öppna för allmänheten. Församlingarna är dock skyldiga att vidta lämpliga åtgärder för att förhindra smittspridning. Verksamheten ska så långt som möjligt bedrivas på ett sådant sätt att trängsel undviks och att människor kan hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra.**

#### **1.4.6 Övrigt**

Föreskrifter som meddelas med stöd av den nya lagen får enligt 14 § inskränkas till att gälla inom ett visst geografiskt område.

Rör regeringens föreskrifter förbud eller stängning ska dessa enligt 15 § i covid-19-lagen underställas riksdagens prövning.

I syfte att uppnå en mer flexibel reglering ger lagen en möjlighet att införa särskilda begränsningar genom förvaltningsbeslut, dvs. beslut i enskilda fall. I lagens 16 § ges befogenhet till länsstyrelsen att i enskilda fall besluta om sådana särskilda begränsningar som omnämns i bl.a. 7, 8 och 11 §§ och avser allmänna sammankomster, platser för fritids- eller kulturverksamhet och platser för privata sammankomster. På detta sätt hoppas man kunna möjliggöra träffsäkra åtgärder. Möjligheten är enbart tillämplig när det finns en viss given aktör att rikta beslutet mot. Besluten får gälla såväl smittskyddsåtgärder som förbud och nedstängningar. Vid behov ska samråd ske med smittskyddsläkaren.

Länsstyrelsen utövar tillsyn över att föreskrifter och beslut följs. På begäran av länsstyrelsen ska den som bedriver eller ansvarar för en verksamhet lämna de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Länsstyrelsen har rätt att få tillträde till lokaler, områden och utrymmen där verksamheten bedrivs. Polismyndigheten ska på begäran lämna länsstyrelsen den hjälp som behövs.